SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 155. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 15, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 15-го СЕРПНЯ 1991 Ч. 155. РІК XCVIII.

КОМІТЕТ „ГЕЛЬСІНКІ-90" ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ АРЕШТІВ І БЕЗЗАКОННЯ

Київ (ПС УРП). — Тут 6-го серпня Український Комітет „Гельсінкі-90" оприлюднив заяву з засудом грубих порушень міжнародних норм з боку ЗМОП під час арешту народного депутата Степана Хмари 18-го липня 1991 року в готелі „Україна".

У заяві сказано, що кодекс поведінки службових осіб щодо підтримання правопорядку, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у 1979 році, вимагає від працівників правоохоронних органів поважати та захищати людську гідність, підтримувати та захищати права людини щодо всіх осіб. Застосування сили допустиме лише у випадку крайньої необхідности та в тих межах, які зумовлені потребами виконання службових обов'язків.

Численні свідки та потерпілі підтверджують факти брутального побиття невинних осіб, необґрунтоване застосування сльозоточивого газу, відмова у наданні медичної допомоги побитим, отруєним газом людям включно з дитиною, погрози, брутальні дії, образи на адресу народних депутатів, журналістів та випадкових перехожих.

„Вакханалія насильства та беззаконня, — сказано в заяві, — не повинна залишитися без уваги чесних політиків та державних діячів в Україні та за її межами". Автори заяви вимагають негайного і повного розслідування інциденту та звільнення Олеся Сергієнка, С. Хмари та всіх інших ув'язнених з політичних мотивів. Вимагають також переформувати загони міліції особливого призначення так, щоб вони служили не одній лише партії, а законові.

Третій арешт народного депутата С. Хмари оцінюється різно. Компартійні газети ганьблять його як „злочинця", а самі комуністичні лідери мовчать. Зате представники опозиційних партій та організацій висловлюються цілком відверто. Після арешту С. Хмари у Києві відбулася пресова конференція Української Республіканської Партії, а через два дні пресова конференція керівників Руху. Свідки подій розповіли про звірства правоохоронців у готелі „Україна", а депутати від парляментарної опозиції Лариса Скорик, Вадим Бойко, Микола Поровський та адвокат С. Хмари Юрій Айвазян уважають арешт Хмари провокацією реакційних сил, яких не влаштовує стабільність у республіці.

Стало відомо, що українська телевізія, яка показала уривки з відеозапису арешту Хмари, отримала наказ від заступника міністра внутрішніх справ УССР Боровика знищити відеозапис. Депутат Верховної Ради України, В. Бойко, який працює в українській телевізії, запевняв, що ні він, ні його колеґи не змогли отримати плівку з відеозаписом арешту Хмари для ознайомлення.

Всі учасники пресової конференції висловили певність, що за спиною ЗМОП (рос. ОМОН) стоїть ЦК КПУ. Щодо Леоніда Кравчука, то його ролю оцінювали різно. В. Бойко вважає, що акція скерована на дискредитацію головного претендента на пост президента України, а Л. Скорик вірить, що Л. Кравчук і є головним винуватцем штурму в готелі. Представник керівництва Руху Богдан Тернопільський заявив, що Рух готує акції масового протесту.

В газеті „Трудова Слава", органі Борівської Районної Ради Харківської области, 16-го липня надруковане інтерв'ю з народним депутатом України Анатолієм Чепурним. На запитання, чи голосував він за підписання союзного договору комуніст Чепурний відповів: „За негайне підписання союзного договору проголосувало лише 30 народних депутатів, у тому числі перший секретар ЦК КПУ Станіслав Гуренко та депутат Степан Хмара. Отакий парадокс". Що відповів би на цю провокаційну заяву С. Хмара — невідомо, оскільки він перебуває за ґратами.

У місті Лисичанське Луганської области 27-го липня п'ять членів УРП пікетували обком КПУ з гаслами: „Свободу Степанові Хмарі!", „Департизацію підприємствам і організаціям Лисичанська!" Через десять хвилин під'їхав автобус з

(Закінчення на стор. 3)

Парляментаристи реаґують на промову Дж. Буша

Київ. (Х. Лапичак, Пресове Бюро УНС). — Відгуки на відвідини президента Джорджа Буша у Києві є дуже різноманітні, — деякі особи задоволені, деякі розчаровані. Одначе всі погоджуються в тому, що його офіційні відвідини Києва поставили Україну на видне місце світової мапи, як республіку, що її в майбутньому треба пильно спостерігати.

Вячеслав Чорновіл, демократичний депутат Верховної Ради України та голова Львівської Обласної Ради, на запитання чи він є розчарований промовою президента Буша відповів, що ні, бо справді він сподівався від нього сильнішого тиску, на прийняття союзного договору, коли брати під увагу коментаті напередодні його приїзду до Києва. „Коли я радо прислухався до його слів на тему демократії, то мені натомість зовсім не подобалось його кілька-кратне порівняння федерації ЗСА до Совєтського Союзу, що, на жаль, роблять також інші провідники Заходу, забуваючи, що СССР є союзом насильно об'єднаних народів. У принципі це дуже добре, що Президент ЗСА нас відвідав і що Леонід Кравчук сказав йому, що Україна хоче бути суверенною, хоча суверенність в його розумінні може бути зовсім іншою від розуміння В. Чорновола чи президента Буша".

Сергій Головатий, депутат Верховної Ради України від Демократичного Бльоку та голова київського відділу Руху области, почув від президента Буша те, чого сподівався, беручи до уваги становище ЗСА до проблем СССР. „Я навіть розумію його становище, коли він каже, що тепер не є час на відокремлення, бо я також не хочу для України голої незалежности в обличчі ще існуючої комуністичної партійної сили. Бо я хочу вільної України, в розумінні свободи людини, свободи нації, свободи кожної суспільної меншости, свободи для всіх людей та для держави. .. Мені ще ясніше стало, що президент буш і Міхаїл Ґорбачов не будуть рішати долю України. Доля України рішатиметься тут. В цьому я згідний з президентом Бушем, що про зміни в нашій країні мусимо рішати тільки ми, щоби наша громадськість стала свідома своїх прагнень до незалежности та демократії. До цього мусимо дійти власними силами, стати сильно на влас-

(Закінчення на стор. 3)

Ще одна провокаторка прислужується Григор'єву

Київ (УНІАР). Тут у п'ятницю, 9-го серпня, продовжувався суд над Степаном Хмарою та шістьома іншими звинуваченими у цій самій справі. З підсудних на волі перебуває тільки Віталій Воробйов, і на суді присутній тільки він. Процес фактично є закритий, бо на судові засідання не допускають навіть громадських захисників, при вході вимагають спеціяльних перепусток. Суд на чолі з головуючим Білоусенком вважає, що до судової залі не можна допускати усіх бажаючих, оскільки вони провокаційною поведінкою заважатимуть слуханню справи.

А щоб ні в кого не було сумніву, що суд має рацію, до залі уже тричі „врывалася" через три кордони міліції бойового вигляду жінка і починала вигукувати брудні слова на адресу суду і Григор'єва — створювала інцидент. Все це фіксується на відеокамеру. Громадські захисники називають це провокацією. Захист звернувся до суду з заявою протесту з цього приводу.

Суд знову допитував свідків звинувачення, які виявилися на боці Григор'єва. Але були й інші свідки, які хотіли розповісти правду. Після багатьох спроб змусити замовкнути свідків Миколу Шийка, робітника заводу „Арсенал" та інваліда Олександра Федоренка, ліквідатора наслідків аварії в Чорнобилі, суддя припинив допити на дві години раніше.

Свідки годинами чекають в задушливому коридорі, вода в усій будівлі є лише в туалеті, яким мають право користуватись лише працівники суду і охорона. Григор'єв перебуває в залі з трьома охоронцями, один з яких і-льно розглує по залі з відеокамерою.

12 серпня судові демонстрували фільм про листопадові події в переході, хоча і довший, ніж на телевізії, але теж далеко не повний.

13 серпня свідок Ю. А. Тарасов подав до суду заяву з вимогою порушити кримінальну справу проти Григор'єва за погрози, висловлювані ним Тарасову під час судового засідання 8 серпня.

Громадські захисники Олеся Сергієнка, ув'язненого під час третього арешту С. Хмари, заявили, що Сергієнка утримують під вартою безпідставно. Висновок слідчого, що, перебуваючи на волі, Сергієнко зникне та буде займатися злочинною діяльністю, не базується на доказах, які давали б достатні підстави так вважати. Не враховано також вік і стан здоров'я звинуваченого, який хворий на сухоти.

Звільнення закладників стає проблемою для Ізраїля

Єрусалим, Ізраїль. — У листі, що його доручив генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй Гавіє Перезові де Куеярові звільнений палестинськими терористами англійський закладник Джан МекКарті сказано, що звільнення закладників мусить бути пов'язане з „гльобальною розв'язкою справи звільнення всіх насильно затриманих".

Деякі аналітики пояснюють, що згаданий лист разом із звільненням двох західніх закладників мав на меті створити не тільки ще більш загадкову ситуацію, коли йдеться про закладників, але й зробити пряме обвинувачення Ізраїля, що звільнення будь-яких інших закладників тепер узалежнене тільки від Ізраїля, бо він тримає найбільше арабських в'язнів. Виглядає, кажуть ці аналітики, що це палестинським групам вдалося, бо Ізраїль опинився в центрі уваги цілого світу, а деякі західні провідники навіть суґерують, щоби Ізраїль вже звільнив арабських в'язнів, як доказ доброї волі.

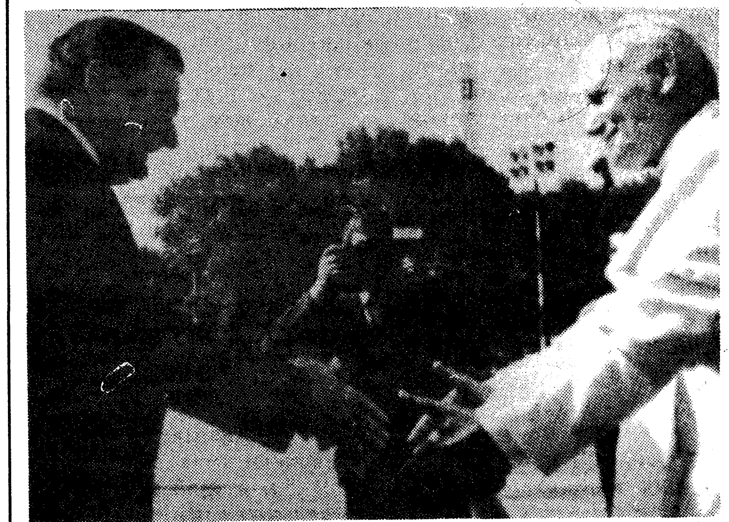
Очевидно, на таку дорогу Ізраїль не піде поки не матиме хоч будь-яких конкретних відомостей про своїх сімох пропавших вояків. Ізраїльські урядові чинники зазначують, що ті, які впродовж років займалися шантажем та терором, звільнивши двох закладників, стали майже благородними в очах світу, ще й до того вправно спрямували палець вини на Ізраїль. Крім цього, уряд Ізраїля не є вдоволений з того, що звільнення закладників пов'язуються із заходами ЗСА влаштувати конференцію у справі замирення на Близькому Сході, а це, на думку уряду Ізраїля, є ще одним вдалим потягненням Сирії та Ірану спрямувати вину будь-якої невдачі на Ізраїль. Але Ізраїль не може дозволити собі на нехтування цієї проблеми. Для спроби, знайти якусь розв'язку вислано високопоставленого дипломата Юрі Любрані до Женеви на зустріч з генеральним секретарем ООН де Куяром.

В Косові святкували

Київ. — Як повідомляє тижневик „Культура і Життя" з 3-го серпня, на Івано-Франківщині відбулося літературно-мистецьке свято „За Україну, за її волю!".

До Косова приїхали музики, співаки, танцюристи з різних сіл Ґуцульщини. Прибули гості з Буковини і Закарпаття. Прикметно, що подія відзначалась не тільки гуцульським кольоритом, це було свято єдности культури всього українського народу. У піснених і музичних творах, у віршах, які тут прозвучали, відлунювали тривога за долю колись могутньої держави, гордість за видатних синів і дочок волелюбного народу, надія на краще майбутнє. Героїкою часів Богдана Хмельницького та Олекси Довбуша, романтикою придніпровських степів і синіх гір війнуло на косівчан, які зібрались того дня на Площі Незалежности. Їх порадували козацькі хори із гуцульських сіл, коломийки, покази народного одягу різних регіонів гірського краю.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II ВІДВІДУЄ ПОЛЬЩУ

Президент Польщі Лех Валенса вітає у Кракові Папу Івана Павла II

Краків, Польща. — У вівторок, 13-го серпня, Папа Іван Павло II прибув у Краків — центр своєї колишньої епархії, яку він довгий час очолював як Кардинал Войтила. Після поїздки до Польщі Папа має намір відвідати Мадярщину.

Приїзд Папи в Краків став другим його відвіданням рідної Польщі продовж останніх трьох місяців. У п'ятницю Папа прибуде в Будапешт, столицю Мадярщини, в якій він ще ніколи не був.

У Кракові Папу зустрічав президент Польщі Лех Валенса, примас Польської Католицької Церкви Кардинал Юзеф Глемп та інші світські і церковні лідери. Однак Папа не клякнув і не поцілував рідну землю, як він це зробив минулого разу.

Кульмінаційним моментом перебування Папи у Польщі буде Свята Літургія, яку він відправить у Ченстохові, куди прибудуть десятки тисяч молодих католиків з багатьох європейських країн.

Зразу ж після прибуття у Краків Папа відправився на міський цвинтар, де поховані його батьки Емілія і Кароль Войтили. Папа кляк нув і протягом 10 хвилин відмовляв молитву. Звернувшися потім до зібраних, Папа згадав про батька як про глибоко віруючу людину.

Папа також посвятив нове приміщення польсько-американської лікарні, яка носить ім'я Клемента Заблоцького, колишнього конґресмена з Милвокі. На церемонії посвячення було прочитано послання президента Джорджа Буша, який назвав спорудження лікарні новим етапом і символом співробітництва між двома країнами.

Десятки тисяч поляків зібралися вздовж дороги, якою їхав папський кортеж. Дорога була усипана квітами. Люди розмахували національними прапорцями і тримали в руках повітряні кулі з портретом Папи.

Агентство АП підкреслює, що на католицький молодіжний фестиваль і на папську Св. Літургію в Ченстохові прибудуть тисячі совєтських католиків. Там вже перебуває 40,000 юнаків і дівчат з Білоруси, 9,000 з України, 5,000 москвичів і, як не дивно, 5,000 молодих людей, делегованих комсомолом.

У СВІТІ

В ЗАКАРПАТТІ ВІДБУЛАСЯ зустріч посадників Ужгорода, Львова, Івано-Франківського, а також ряду мадярських і словацьких міст. Коментуючи її працю, голова Ужгородської Міської Ради Е. Ландовський відзначив, що в останні роки закордонні сусіди відвернули свої погляди до Заходу, однак сьогодні вони зрозуміли, що розривати сталі економічні зв'язки є невигідно. На зустрічі вирішено створити Українсько-Словацький Банк, який буде обмінювати карбованці на крони. Можливе також створення подібного Українсько-Мадярського Банку.

ПРЕЗИДЕНТ РОСІЇ Боріс Єльцин і голова Верховної Ради Литви Вітаутас Ляндсберґіс підписали договір про основи міжнародних відносин між Російською Совєтською Федеративною Соціялістичною Республікою і Литовською Республікою. Після ратифікації і обміну у Вільнюсі ратифікаційними грамотами договір ввійде в життя терміном на 10 років.

У КРАКОВІ МАЛИ зустріч міністри оборони Чехо-Словаччини, Мадярщини і Польщі. Вони обговорили питання співробітництва трьох армій.

В КИЄВІ ВІДБУЛАСЯ науково-практична конференція з питань розвитку ринкової економіки. Крім представників великих і середніх підприємств України, в її праці взяли участь спеціялісти з Австрії, Мадярщини, Польщі, Італії і Єгипту.

В ПЕРШИХ ДНЯХ вересня прем'єр-міністер Великобританії Джан Мейджор відвідає Китай з офіційною візитою на запрошення китайського прем'єра Лі Пена. Керівники обох урядів підпишуть угоду про будівництво в Ґонґ-Конґу, колонії Велкобританії, нового міжнародного летовища.

В ХАРКОВІ, у шостій дільниці міської лісо-паркової зони, завершено ексгумацію останків польських старшин, розстріляних НКВД в 1940 році. Як заявив представник КҐБ, тут було розстріляно 3,896 осіб.

РАДА ВІРМЕНСЬКОГО об'єднання Національне самовизначення висунула кандидатом на президента Вірменії свого лідера, народного депутата республіки Паруйра Айрикяна. Об'єднання виступає за безумовний вихід Вірменії з Совєтського Союзу.

ПРЕДСТАВНИК міністерства внутрішніх справ Німеччини заявив, що прийнято рішення посилити державний кордон з Польщею і Чехо-Словаччиною, оскільки в останній час зріс потік нелеґальних імігрантів. За сім місяців 1991 року затримано 2,960 втікачів з Польщі і 5,422 — з Чехо-Словаччини.

ЦЕНТР ЗАХИСТУ безпритульних дітей відкрито в столиці Мехіко. Він перший з 11 запланованих. В Мехіко від 50,000 до 100,000 дітей і підлітків у віці 5—17 років не мають батьків, або покинули свої домівки і живуть просто на вулицях міста.

ГРУБИМ ПОРУШЕННЯМ прав громадян на освіту назвав генеральний прокурор Азербайджану І. Гайбов введення плати за навчання у вищих навчальних закладах. Він вимагає негайно припинити прийняті раніше розпорядження і відновити безплатне навчання.

В АМЕРИЦІ

УРЯДОВІ ЧИННИКИ подали до відома, що президент Джордж Буш, вирішив номінувати Вілляма Тейлора наступним головою Федеральної забезпеченевої корпорації вкладів на місце Вілляма Сайдмана. Припускають, що Білий Дім у кількох наступних днях офіційно проголосить цю номінацію і тим самим припинить поголоски про те, що може бути проблема з висуненням кандидатури В. Тейлора на цей пост з уваги на критику за невдале керівництво зі сторони Федеральної ради валютних резерв, головним контролером якої є В. Тейлор.

ВІДОМА ФОТОГРАФІЧНА фірма Істман Кодак у понеділок, 12-го серпня заявила через своїх речників, що знову мусить звільнити з праці коло 3,000 робітників, якщо не вдасться зменшити число робітників через програму вчасного відходу на пенсію. Це вже третій раз ця фірма зменшує число своїх працівників за минулих п'ять років. Найновіші звільнення — це наслідок зменшення приходів в другому кварталі ц. р.

У ТРАВНІ ВІДІЙШОВ на пенсію через захворіння недугою Паркінсона демократичний конґресмен з Арізони Морріс Юдолл. У змаганнях за його місце в Конґресі обидві партії висунули по п'ять кандидатів, а округа, яку він репрезентував, включає місцевости Тусон, Юма та частину Фініксу, що в загальному уважаються демократичною територією. Отже кінцевий кандидат зі сторони демократів має добрі шанси серед виборців цієї округи, а його противник мусітиме повести сильну кампанію, якщо має надію вийти переможцем. Одначе спостерігачі зауважують дуже мале зацікавлення серед виборців і не є надто певні, що в цьому криється — чи виборці такі впевнені хто буде переможцем, чи просто немає цікавих кандидатів.

КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ губернаторів приготовила напрямні в справі охорони здоров'я громадян країни, в яких пропонує щоби для кожного громадянина ЗСА охорона здоров'я була доступною до десяти наступних років. Крім того там говориться і про те, щоби федеральний уряд перебрав також кошти оплачування догляду пацієнтів з довготривалими недугами, що їх тепер мусять покривати стейти. Ці пропозиції були виготовлені губернаторами стейтів з обидвох партій та уважаються цілком можливими до здійснення, тому д-р Роберт Кріттенден, спеціяльний дорадник губернатора Бура Гарднера зі стейту Вашінґтон, уважає, що ці пропозиції напевно будуть схвалені вищезгаданою конференцією на піврічних нарадах, що мають розпочатися в суботу, 17-го серпня, у Вашінґтоні.

У ФІНІКСІ, АРІЗОНА, найдено дев'ятеро убитих осіб у тому семеро монахів-буддистів та молоду жінку і мужчину недавно прибулих з Тайленду, які були новонаверненими ісповідниками буддизму. Місцева поліція не має жодних конкретних причин такого масового вбивства в цих околицях, де існує невелика буддистська громада. Перше підозріння було, що це звичайна грабіж, але тепер поліційні власті починають підозрівати можливі порахунки між ривалізуючими угрупуваннями азійської молоді. Також не виключають поліційні чинники і вбивства зі сторони тих, що протиставляться існуванню осіб інших релігійних переконань.

Група дітей з Чорнобильської зони відвідала УНС

Гості і господарі у Головній Канцелярії УНСоюзу.

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. Кузьмович). — В понеділок, 12-го серпня, Український Народний Союз відвідала група 12 дітей з Чорнобильської зони, які перебували на відпочинку на оселі Українського Золотого Хреста в Лігайтоні, Па., а тепер ще два тижні під дбайливою опікою коменданта табору д-ра Юрія Солтиса будуть оглядати Ню Йорк та його околиці.

Вісім дівчаток і чотирьох хлопців у віці між 11 і 14 роком життя, вибрані окремою комісією, як жертви катастрофи в Чорнобилі, виглядають тепер після кільканадцятиденного перебування в ЗСА і на таборі вдоволені та здорові, хоча дещо несміливі у відношенні до усіх старших, що їх вітали в приміщенні УНС.

В часі полуденку з теплим словом до них виступила головний предсідник УНС Уляна Дячук, стараючись зрозуміло для дітей мовою пояснити їм що таке УНС та яку важливу ролю він відіграв і відіграє в житті української спільноти в Північній Америці. Згадала вона також, що вже за два і пів року УНС буде відзначати свое сторіччя. У. Дячук відтак представила присутніх членів Екзекутиви, головного секретаря Володимира Сохана і головного касира Олександра Благітку, та головного редактора „Свободи" Зенона Снилика. Серед присутніх був також д-р Мирон Куропась, колишній заступник головного предсідника УНС, і його дружина Леся. У. Дячук, представляючи їх дітворі зазначила, що д-р М. Куропась вже 32 роки є учителем, а тепер пише історію УНС.

В імені Головної управи УЗХ подякувала У. Дячук Володимира Кавка, а діти, на доказ вдячности за допомогу УНС, вручили головному предсідникові ручно

(Закінчення на стор. 3)

ВИБІР „МІС СОЮЗІВКИ"

Союзівка. — Тут у суботу, 17-го серпня, в день вибору „Міс Союзівки", на оселі відбудуться такі імпрези: о год. 8:30 вечора — концерт естрадного співака Алекса (акомпаньювати Олесь Кузишин), 10 год. вечора — забава, гратиме оркестра „Водограй", 11:30 вечора — вибір „Міс Союзівки". Імпрези провадитиме керівник мистецьких програм Аня Дидик-Петренко.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Уже нині приготування до виборів у ЗСА

Шевченко мріяв про „праведний закон Вашінґтона" для України, але той закон такий складний, як його не знає ні одна демократично-конституційна держава у широкому світі. Ми ось тепер є свідками однієї американської дивовижі. Восени наступного року відбудуться чергові президентські вибори. Але вже в минулу суботу на відпочинковій оселі американських президентів, у Кемп Дейвиді, відбулася під керівництвом президента Джорджа Буша нарада з найбільш довіреними співробітниками і дорадниками. Єдиною справою на черзі наради були президентські вибори у 1992 році.

Ще на минулотижневій конференції Буш заявив, що він ще „не готовий" щоб вирішити — чи кандидуватиме на другу чотирирічну каденцію. Але на цій нараді у Кемп Дейвиді ствердив виразно, що він кандидуватиме — і на шляху до цього немає ніякої перешкоди. Це проголосив офіційно речник Білого Дому Мерлін Фіцвотер.

„Ню Йорк Таймс" з неділі, 4-го серпня, інформує, що на цій нараді у Кемп Дейвид було 25 осіб. З-посеред найближчих співробітників Президента не було державного секретаря Джеймса Бейкера, який перебував тоді на Близькому Сході з місією монтувати ізраїльсько-арабську мирову конференцію. Названий престижевий американський щоденник назвів різні прізвища членів оцієї першої підготовчої передвиборчої наради, але вони українському загалові невідомі і для цих міркувань неважливі.

Американська конституція має славу найбільш демократичної, але промовчано, що вона дотепер вимагала вже 26 додатків, а ще неполаднані пропозиції нових додатків. Президентські вибори — загальні, вільні і тайні, але не безпосередні, бо формально вибирають нового президента і його заступника не виборці, а так звані електори. Передвиборча кампанія до передвиборів і самих виборів триває місяцями. І вона коштує кожного кандидата велетенські суми. Це саме цей окремий „специфікум" американської системи, що кандидувати на президента Америки може тільки дуже багата людина. Професор конституційного чи міжнародного права, або найбільш заслужений громадсько-політичний діяч чи авторитетний знавець внутрішньо-крайових і міжнародних проблем — не може зголошувати свої кандидатури, коли його кишені не заповнені банкнотами. Газетні оголошення, реклама у радіо і телевізії на всіх мережах, телефонічні розмови, роз'їзди по всій Америці літаками й гелікоптерами — це все з'їдає несамовиті суми. Правда, вони зовсім не пропадають, бо впливають до різних ділянок життя, але кандидат мусить ці суми видатковати на пропаґанду — якщо не виграє виборів.

Джордж Буш має тепер 67 літ, але він виспортований, загартований і лікарі дали йому свою згоду на кандидування. Він дуже популярний і Демократична партія має клопіт у пошукуванні кандидата, який мав би шанси виграти проти Буша. Покищо ще такого кандидата не знайшли, але вже розпочали кампанію на підірвання Бушеві шансів вигранної. Їх найбільший закид, це те, що Буш забагато присвячує уваги міжнародним справам та замало цікавиться внутрішніми. Ця демократична кампанія має деякий успіх, бо в останніх опитах — більшість опитуваних громадян уважає, що Президент у першій мірі повинен дбати за наладнання актуальних проблем внутрішньоамериканської дійсности. Кампанія демократів на цьому ґрунті хапається негарної демагогії. Ми бачили на телевізійному екрані демократичного діяча, який кричав: „Ми не вибирали супердержавного секретаря, тільки президента".

На минулосуботній нараді у Кемп Дейвид присутні рахувалися з тими критичними голосами і — за твердженням „Ню Йорк Таймсу" — обмірковували власну тактику. Як на сьогоднішній день — президентські вибори в наступному році не будуть гарні. Багато залежить від цього, яка тоді буде економічна ситуація, який стан праці й безробіття. Якщо рецесія минеться і якщо Джордж Буш міг би знову кандидувати під гаслом „Мир і добробут" — його перемога у виборах запевнена.

О. Т.

ПОМИЛКА ПРЕЗИДЕНТА БУША

Велике діло виконав президент Буш, що офіційно відвідав столицю України Київ. Це — як це добре натякнув амбасадор України в Організації Об'єднаних Націй Удовенко — неначе визнання України. Хоч був вже у Києві президент Ричард Ніксон, ця візита президента Буша з уваги на обставини, які заіснували, справді історична. Тож треба тільки бути вдячним всім українцям за той вчинок нашого Президента, який сьогодні разом із секретарем закордонних справ Бейкером стоїть в осередку світової політики, намагаючись змонтувати новий порядок у світі.

Але й найкраща річ не без тіні. Президент Буш виголосив у Верховній Раді України, в українському парляменті, довшу промову, яка видається нам помилковою. Добре підкреслив згаданий уже український амбасадор Удовенко в телевізійній передачі політичних коментаторів МекНіла і Лерера, що американський Президент приїхав до нашої Верховної Ради з лекцією про демократію, усміхнувшися при цьому значущо. Бо й справді така лекція більше потрібна в Москві ніж у Києві. Українська Верховна Рада знайшла модус вівенді з опозицією в цій раді; щобільше деякі проєкти законів проходять у співпраці саме цієї опозиції з більш зрівноваженими членами комуністичної більшості, яка перш за все станула на захист суверенітету України. А вже дуже незручний у промові президента був його натяк про загрозу національного терору, нетерпимість до іншонаціональних груп у державі. Така загроза в Україні не існує. Під час шести річної перебудови в Україні не було ніякого міжнаціонального непорозуміння. Навпаки російська меншина в Україні, яка становить чи не четвертину населення України, в більшості підтримує зміни в напрямі демократичного самоврядування та й толерантно ставиться до державного самовизначення України.

В самому уряді України прем'єр-міністром є росіянин і він віддано працює для поправи економічного становища України саме в рамах самоврядування. А ось такий натяк на національну нетерпимість можна було нашому Президентові порушити в Москві, яка відповідальна за ці національні непорозуміння у різних частинах імперії. Це російський шовінізм відповідальний за криваві події у балтійських державах; а саме в день, коли президент Буш був у Москві, цей шовінізм виявив себе у нелюдському нападі на прикордонну станицю Литви, яка проголосила незалежність, з кривавою розправою над литовськими прикордонниками, які не загрожували нікому, тільки стояли на стійці для охорони границі своєї держави. Головним рупором національних непорозумінь є сама імперія, яку з такими зручними вихилясами намагається затримати національний гермафродит Ґорбачов, при допомозі західнього капіталістичного світу. Бо вже родовий росіянин Єльцин станув на захист рідної нації і намагається здобути краще життя і майбутнє для свого народу.

Президент Буш це той, який поставив був питання про права людини і далі про них часто говорить. Та права людини — це є її бути собою, національно визначеною особою, і право кожної людини належати до своєї нації і право цієї нації творити своє власне незалежне життя. Це не така проста річ для великодержав, які керуються власними політичними цілями. Треба тут нагадати, що ніхто інший тільки президент Буш так голосно і широко говорив про новий порядок, що мав би заіснувати після війни за Кувайт. І що вийшло? Кувайт повернувся, але який це Кувайт. Він і не був ніколи визначеною народною державою, бо й такого народу немає. Ось групка нафтових потентатів, яка тепер повернулась до влади і не тільки не вживається у якийсь новий порядок, що повинен визначувати демократію, але впровадила ще більший терор і ненависництво, ніж це було за окупації Саддама Гуссейна.

Та й самий Гуссейн — постійна ціль воєнних випадів президента Буша майже у кожній промові, залишився Гуссейном, зовсім незміненим тираном і нелюдом, як його назвав президент Буш, новітнім Гітлером, та й зовсім не збирається проводити у своїй державі якісь зміни на користь нового порядку. Та щобільше, саме після війни виростають нові диктатори, ось хоч би аль-Ассад, який утримує у Сирії свій криваво захоплений уряд таким же кривавим режимом. У висліді війни зміцнився теж тоталітарний режим у Туреччині, вже не згадуючи Ірану — першого ворога Америки, який зріс і зростає. Чи це мав би бути отой новий порядок, який президент Буш намагається започаткувати приязною співпрацею з Ґорбачовим — останнім оборонцем імперії, яка вже в очах самих оцих захисників імперії — російських шовіністів розпалась і доживає свого кінця, чи теж обороною непорушности границь Юґославії, яка тримається тільки на штиках старшобратських сербських вояків, а радше їхніх замотеличених тітовською комуною генералів, чи теж і імперського Китаю, якому забули криваву розправу з власним молодим поколінням, яке запрагло отого справжнього нового порядку, демократичного управління, та й забезпечують його спеціяльними економічними привілеями.

Новий порядок у світі можна встановити на нових ідеях, які тепер віджили у всіх народів, а це великі ідеї людських і національних прав. Лише заспокоївши оці основні вимоги кожної людини і кожної нації можна намагатись творити і новий мирний порядок. Для Америки — це повинна бути головна вихідна лінія не лише в деклараціях державних мужів, але у політичній дії, як і в самій країні, у внутрішній політиці, так і назовні у світовій політиці. Ось остання номінація на пост верховного судді. Чому ж не можна було зробити її в порозумінні з організованим населенням, щоб не викликати контроверсії у цій групі, яку расово цей кандидат репрезентує. Або і новий проєкт замирення на Близькому Сході. До війни за Кувайт вийшла Америка без допомоги ССР, то чому тепер запрошувати оцю збанкротовану, що тільки терпиму великими капіталістичними країнами державу, до вирішення миру у цій частині нашої землі. Та ж найважливішим партнером до розмови про мир на цій землі є і повинні бути самі палестинці, бо мова тут про долю їхньої країни і про долю їхнього народу і їхнього майбутнього.

Михайло Шпонтак

УКРАЇНСЬКІ ДЕМОКРАТИЧНІ ПАРТІЇ — ШЛЯХ ДО САМОСТІЙНОСТИ

Історичний досвід вчить, що демократія — це найкращий спосіб державної влади, в якій вся вона виходить від згоди (консенсус) підвладних через вільні і тайні вибори. Воля — найвища мета, можлива тільки в демократії, а демократія вимагає діяльности і вільної конкуренції принаймні двох політичних партій. Тому відповідь одного з перших відвідувачів ЗСА, суспільно політичного діяча з України, на питання в справі розвитку українських демократичних партій, що, мовляв, один дядько твердив, що нам трудно втримати навіть одну партію, була трохи неповажною. На подібне питання одна з недавніх відвідувачів з України, суспільно-політична і народно-освітня діячка відповіла, що „на жаль, наші політичні партії трохи спізнились".

В Україні тепер діють 15 українських політичних партій. У довшій статті п. з. „Тяжкий шлях до самостійности" автор д-р Ліон Арон під еґідою американської Фундації Спадщина, вагомого правого крила Республіканської партії, доброзичливо пише, що дві українські партії — Українська Республіканська Партія під проводом колишнього в'язня Левка Лук'яненка та Українська Демократична Партія під проводом Дмитра Павличка, „основника Руху" заслуговують на більшу підтримку ЗСА. Можна надіятись, що через вільні змагання і конкуренцію політичних та соціяльно-економічних програм, як також через елемент однодумців, кольkість партій зменшиться, але тим часом дійсність є інша.

Щоб відповісти на поружену тему, наведімо хоч деякі демократичні партії в Україні. Згідно з голосами в українській, а то й іншій пресі на першому місці, особливо після замирення Степана Хмари з Левком Лук'яненком на останньому з'їзді, в національно-визвольній боротьбі стоїть Українська Республіканська партія по всіх закутках України. УРП можна поставити направо від центру в українському політичному калейдоскопі на рідних землях.

Українська Демократична партія під проводом Дмитра Павличка може відіграти в скорому майбутньому поважну ролю, бо евентуально вона може стати пристановищем українських „суверенних" комуністів. УДП можна поставити наліво від українського політичного центру.

Демократичну партію України під проводом колишнього політичного в'язня, видатного вченого історика, закарпатця Юрія Бадзя можна зарахувати до українського політичного центру. ДПУ може стати атрактивною і для льояльних громадян України неукраїнського походження.

Партія Зелених України під проводом Юрія Щербака, із-за катастрофи на атомноелектричній станції в Чорнобилі та взагалі катастрофічного занечищення довкілля в Україні, стала притягаючою для ширших кіл населення України. ПЗУ може також отримати підтримку партій-однодумців в Европі, а то й за океаном.

Українська Християнсько-Демократична партія під проводом Василя Січка, Івана Геля має можливості розвинутись в соборну українську політичну силу, бо УХДП могла б стати атрактивною для православних, греко-католиків і всіх християн. УХДП може теж сподіватись на підтримку своїх посестер, християнсько-демократичних партій в Італії, Німеччині та інших країнах Европи.

В Україні ще діють: партія Демократичного Відродження, Українська Селянсько-Демократична партія, Українська Міжпартійна Асамблея та інші.

Під аспектом національним усі демократичні партії постали і стоять на принципі відзискання самостійної демократичної української держави з деякими різницями, якщо йдеться про засоби і шляхи до найвищої мети. В справі соціяльно-економічних програм, українські демократичні партії обстоюють приватизацію сільського господарства та вільний ринок. Більші розбіжності існують в справі приватизації важкої індустрії, банківництва, транспортації, підприємств енерґетики (копалень вугілля, атомно-електричних станцій) та шкільництва. Згідно з останніми дослідчими опитами в Україні, більшість підтримує думку, що повищі ділянки економічного життя повинні бути під державним контролем.

У справі відношення політичних партій в Україні до релігії та Церков, Віктор Бондаренко в журналі „Людина і світ" в довшій статті п. з. „Церковний корабель у вирі політичних пристрастей" закінчує свою знамениту аналізу такими словами: „Сьогодні визначається майбутнє нашого суспіль-

(Закінчення на стор. 4)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ
Редагує Лев Яцкевич

Від електричної до електронної епох

У новітніх часах одним з найбільших винаходів слід вважати винахід електромагнетного струму та його вітки електроніки. Без тих двох винаходів ми сьогодні не мали б ні електричного світла, ні телефону, ні штучних сателітів, ні полетів у космос, ні комп'ютерів, ні атомної енерґії. Піонірами винаходу та практичного застосування електромагнетної енерґії були такі вчені, як Люїджі Ґальвані, Алессандро Вольта, Ганс Христіян Ерстед, Андре Ампер, Міхаель Фаредей та Джозеф Генрі. Два останні, перший в Англії, другий в ЗСА, відкрили, незалежно один від одного, важливий електромагнетний закон індукції або електромагнетної взаємодії, що лягла в основу побудови електричного ґенератора та мотору. Цей закон відчинив людству світ чудес електромагнетної енерґії та її всестороннього застосування у щоденному житті людини.

Щоб дістати електричний струм, слід обертати ґенератор механічною силою, навпаки, коли включити електричний струм до ґенератора, він стає електричним мотором. Звичайно, маємо тут на думці ґенератор і мотор постійного струму, хоч, теоретично, та сама засада стосується і до змінного електричного струму, який дістаємо тепер в сучасних електростанціях.

Коли 21-го жовтня 1879 року, по 10-річних інтенсивних дослідах та пошуках, американський чарівник в Менло Парку, Томас Альва Едисон, в присутності п'ятьох асистентів, запалив у своїй ляблораторії електричну жарівку, він не був свідомий того, що в той день скінчилася парова доба, а почалася доба електрична. До речі, електрична жарівка — не ориґінальний винахід Едисона, а поліпшення електричної жарової лямпи німецького фізика Вальтера Нернста, який у 1921 році одержав нагороду Нобеля з ділянки фізики. Слід згадати також про українського видатного фізика проф. Івана Пулюя, що також працював над своєю власною версією електричної жарівки.

Едисона вважають творцем електричної доби не тільки з уваги на винахід чи поліпшення електричної жарівки, але також з уваги на його піонерську працю в ділянці електрифікації. Між іншим, Едисон побудував першу електростанцію у світі при вул. Перль в Ню Йорку, розширив електричну мережу, винайшов електричний струм. Для збільшення збуту електричної енерґії він заснував власне підприємство для продукції електричного струму „Едисон Електрик Ко.", яку пізніше передав своїм синам. На подвір'ї його ляблораторії в Менло Парку, недалеко міста Елизабет в Ню Джерзі були змонтовані трамвайні рейки, на яких їздив перший показний електричний трамвай.

Але вироблення електричного струму — це тільки один сеґмент використання електричної енерґії в широкому діяпазоні можливостей для потреб людства.

Цікаве, що поряд Томаса Альви Едисона більшість експериментаторів з тією майже чародійною формою енерґії, рекрутувалася з поміж аматорів-експериментаторів, з яких багато доробилося великих прибутків і слави. Згадати б тільки Ґрегема Белла, вчителя глухонімих та винахідника популярного сьогодні телефону (1875), Семюеля Морзе, мистця-маляра, винахідника телеграфу та значкової телеграфної азбуки (1836), чи Ґільєма Марконі, винахідника радіо-пересилання, який одержав за свій винахід в 1909 році нагороду Нобеля, поряд з маловідомим німецьким експериментатором бездротного телеграфу Карлом Бравном.

2,400 років тому грецький філософ Демокрит проповідував, що кожна речовина складається з надто малих, невидимих для ока та неподільних частинок, які він назвав атомами (від грецького слова „атомос", неподільний). Сьогодні наука вчить нас, що кожний атом — це окремий світ для себе, щось у роді мініятюрної соняшної системи, в якій ядро править за сонце, а електрони за плянети, які кружляють з великою швидкістю навколо цього ядра та творять охоронний шар кожного атома. Але виявляється, що з різних причин певна частина електронів відривається в металевому провіднику від своїх матірних атомів та снується безцільно поміж сусідніми атомами. Ті електрони наука називає „вільними" електронами, або йонами, які під дією сил електромагнетного поля упорядковуються та пливуть ув одному напрямі. Той рух „вільних" електронів наука називає електричним струмом.

Вільні електрони мають проте замалу кінетичну енерґію, щоб самотужки видістатися на волю з металевого провідника. Але коли їх енерґію підсилити тепловою енерґією, або обнизити атмосферний тиск назовні провідника, тоді вони спроможні перемогти опір стін своєї металевої в'язниці та видістатися з неї на волю. Вітка електротехніки, що займається рухом цих визволених електронів, має назву електроніки.

Провісником електроніки був т. зв. Едисоновий ефект, який він запримітив в часі дослідів над електричною жарівкою, але на який він до речі не звернув належної уваги. Але звернув на цього увагу його тодішній асистент Джон Флемінґ, який в 1904 році винайшов в Англії найпростішу радієву лямпу, відому під назвою діоди. В 1906 році американський фізик Лі де Форест винайшов нову лямпу, тріоду, відому під назвою електронного вентиля. Тріода тим різниться від діоди, що вона має вставлену між її двома електродами металеву решітку. Електронну лямпу Лі де Фореста переконструював Ірвінґ Лянґмуїр та одержав новий електронний пристрій, який назвав

(Закінчення на стор. 4)

Павлина Різник

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ

Цього року від 31-го серпня до 2-го вересня Український Золотий Хрест святкуватиме своє 60-річчя ювілейним з'їздом на Оселі ім. Ольжича.

Шістдесят років тому шляхетні червонохресні ідеали лягли в основу жіночої харитативної організації УЗХ, бо цього вимагала потреба допомоги політичним в'язням в Україні, де розростався український націоналізм, що своєю вірою в силу українського народу полонив патріотичні маси та щораз глибше запускав коріння в український чорнозем.

Коли тепер поглянемо, якими шляхами проходила праця УЗХ, то ми наочно бачимо, скільки наполегливої й мозольної праці й намагань вклали наші членки за тих шість десятиріч. Український Золотий Хрест завжди був першим, що приходив з допомогою потребуючим, бо членство було надхнене любов'ю до Батьківщини й до своїх земляків, що на прадідівській землі боролися з наїзниками.

У 1930-их роках, крім допомоги політв'язням, УЗХ подав руку потерпілим від повені в Галичині, а також від польської пацифікації, робив старання рятувати українських хліборобів у Східній Україні від штучного сталінського голодомору через Американський Червоний Хрест, але Москва й американські кореспонденти там же заявили, що нема жодного голоду й нікому не потрібно допомоги. А найбільш відомою і поважною була допомога бідному населенню Карпатської України під час їхньої боротьби за самостійність.

У сорокових роках наближалися чорні хмари Другої світової війни. УЗХ приготовлявся до надання допомоги Україні й був визнаний Державним департаментом як єдина українська організація, що під час війни може висилати допомогу до Европи. Але залізна завіса відгородила нас цілком від будь-якого зв'язку з рідними і хоч які б старання не робилися, контакти взагалі були перервані. Тому була звернена увага на Швайцарію, де тисячі українців опинилися у таборах інтернованих і потребували допомоги. Український Золотий Хрест створив представництво на Швайцарію на чолі з проф. Омеляном Нижанківським і о. Мирославом Любачівським, які могли відвідувати табори інтернованих і нести слово потіхи й помочі, а о. М. Любачівський відправляв Богослуження і в проповідях зміцнював віру в краще майбутнє. Коли у Франції на вимогу Москви було заарештовано багато активних українських емігрантів, то по інтервенціях Золотого Хреста в Державному Департаменті і французькій амбасаді і по протестних телеграмах до французького уряду в обороні заарештованих українців, їх незабаром звільнили.

У 1950-их роках УЗХ зосередив свою працю на рятуванні українців, що були вивезені до Німеччини на невільничі роботи, а їх силою повертали до СССР, тюрми народів, де їх чекали переслідування. Як відділи УЗХ, так і окремі члени висилали скитальцям пакунки і врешті документи для переїзду до ЗСА, а тут уже допомагали багатьом з мешканням і працею. У цій акції УЗХ співпрацював в ЗУАДК, де в той час голова УЗХ Павлина Різник була секретаркою 10 років, а по ній перебрала цю функцію виховна референтка ГУ УЗХ Оксана Ґенґало.

В другій половині пятдесятих років УЗХ організував літні табори молоді на Оселі ім. Ольжича в Лігайтоні, Па., щоб зберегти наше молоде покоління при українстві.

Цього року табори молоді проходять під кличем „Зустріч з Україною", бо вперше після 33-ох років існування таборів, УЗХ буде гостити 12 дітей з України з опікункою Яриною Тимошенко. Діти переважно сироти з місцевостей 40 кілометрів від Чорнобиля, які потребують зміцнення здоров'я.

У п'ятдесятих роках УЗХ і його відділи організовували світлички, допомагали подібним світличкам в Европі та молоді у Південній Америці.

У шістдесятих роках, у часи відлиги, молоде покоління в Україні чинить спротив русифікації й домагається належних прав для українського народу. Їх за це переслідують та засуджують при закритих судах на довгі роки тюрми й заслання. Золотий Хрест не міг бути байдужим до подій на рідних землях і покликав до життя Комітет Оборони й Допомоги Політв'язням, який діє до сьогодні.

Ми були раді й задоволені, коли на конференції УЗХ у вересні 1989 року могли почути з уст правозахисників Оксани Мешко, Стефанії Січко, Петра Рубана, Стефанії Гнатенко, родини Сверстюків і Ніни Караванської слова подяки за допомогу та прохання продовжувати допомогу тим, які повернулися з тюрем, „психушок" і заслань і потребують помочі.

Треба згадати, що КОД першим прийшов з допомогою потерпілим від чорнобильської катастрофи, бо вже в травні 1986 року представниця КОД повезла до Львова кільканадцять фунтів йоду, вітаміни й медичне приладдя.

Важливим аспектом напрямних організаційної дії є корисне вростання в різні організаційні форми й спонтанно діючі явища організаційного життя. Крім харитативної праці УЗХ не занедбував і культурно-освітньої ділянки серед власного членства й громади. Влаштовано різні імпрези, літературні й розвагові вечори, мистецькі виставки й базари, вшановувано визначні постаті сучасного й минулого, видано історію УЗХ з нагоди 50-річчя, збірник творів Олени Теліги та кілька інших видань.

Щоб обороняти добре ім'я української нації й ширити

(Закінчення на стор. 3)

Комітет...

(Закінчення зі стор. 1)

міліціянтами, якими керував заступник начальника міліції Лісянський і, заломивши руки пікетувальникам, кинули їх до автобуса. У них забрали гасла і форми заяв для вступу до УРП. Начальник міліції полковник Коваленко, звертаючись до голови Лисичанської організації УРП білоруса Євгена Дмитровича, заявив: „Ідь до Білорусії і там наводь порядки", а росіянинові, членові УРП, який свого часу відбув покарання за політичну діяльність, сказав, що таких треба розстрілювати.

БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І КНИЖКИ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ!

ШЕВЧЕНКО У БОСТОНІ

Колишні голови церковного комітету Любомир Щудлюк, Володимир Гетьманський і Михайло Возний, які з благословення о. Олександра (поруч) відкрили пам'ятник Тарасові Шевченкові.

Подія не загальноамериканська, ані не вседіяспорна, і навіть для Бостону льокальна, а все ж, пишучи, хвилююся безмірно і прошу Бога, щоб поводив моєю рукою та напоумив мене на якісь особливо теплі, особливо значні слова.

У Бостоні, в Джемейка Плейн, відкрито пам'ятник Тарасові Шевченкові. Бронзове погруддя на скромному цегляному постаменті стоїть за пару кроків від української католицької церкви Христа Царя. Погруддя доподоровжувало по Америці, за довгі літа навіть ім'я мистця-скульптора загубилось. Але так уже мало бути, щоб вічним своїм притулком воно обрало це благословенне зелене узвишшя на вулиці Форест Гіллс.

Мабуть, так мало бути, аби зичлива доля о. Олександра Кенеза закотила цю подію зробити саме його заслугою — він заініціював її, керуючись не стільки національно-патріотичним почуттям, скільки своїм християнським серцем.

І мало бути, щоб постамент будував Володимир Майкут, хоч він якраз тоді був перевантажений працею і мусів приїздити вечорами. То були незабутні вечори. Розмовляли між собою Америка і Україна. Часом тихо, погідно, а часом вельми емоційно, пристрасно. За моє коротке перебування в ЗСА пощастило чути людей відомих, з титулами, але жоден із них не відкрив переді мною Америку так глибоко і з такою симпатією, як Володимир Майкут.

І звичайно, так мало бути, щоб українські родини в Бостоні, дістали гарну нагоду забути все, що їх ділить, і почутися братами та сестрами. Тісним колом стояли старі і молоді, пластуни і сумівці, члени обох громад — української католицької церкви Христа Царя і української автокефальної православної церкви св. Андрія Первозваного.

А щоб свято було вже цілком виповнене, то так і мало статися, щоб після відкриття пам'ятника дали невеличкий, але вогненний концерт танцюристи львівської „Вірности". То був останній їхній день в Америці.

Чи ж не заслужив той день, щоб його назвати історичним?

Великі місії стоять над часом. Продовжується надісторична Боголюдська місія Ісуса Христа, який своєю жертвою примирив землю з небом і є дверима до Бога для кожного з нас.

Продовжується місія пророків, перших християнських святих, отців Церкви, і місія мучеників.

І також місія поетів. Кожний великий поет — від Бога. Проте Тарас Шевченко не є поетом у звичайному розумінні слова. Від Бога не тільки його поетичний геній, але все його життя, вся доля, вся пророчість. Він прийшов як новітній Екклезіяст в той час, коли треба було зібрати розкидане каміння українського храму-народу. І сам, не чекаючи ліпших часів і умов, зібрав те каміння.

Біля бостонського погруддя Шевченка не міг не згадатися один з останніх його віршів, в якому можна добачити своєрідне віщування про розсіяння українців по білім світі:

Чи ми ще зійдемося знову?
Чи вже навіки розійшлись?
І слово правди і любови
В степи і дебрі рознесли?
Нехай і так! Не наша мати,
а довелося поважати.
То воля Господа. Годіть!
Смиріться, молітесь Богу
і згадуйте один другого.
Свою Україну любіть,
Любіть її. Во время люте,
В остатню тяжкую минуту
За неї Господа моліть.

Безсмертній Шевченковій душі, мабуть, легко від того, що він стоїть у Бостоні біля церкви.

Петро Граничний

Св. п. Н. Омельченко

Св. п. Надія Омельченко, дівоче прізвище Парфенюк, народилася на Волині 11-го липня 1911 року в селі Олибів, Дубнівського повіту, біля містечка Варковичі. Виростала в гарному родинному оточенні, осягнула першорядне виховання в праці сільськогосподарського та суспільного культурно-освітнього життя в своїй громаді.

З огляду на утиски окупаційної польської влади, 1937 року Надія з мужем Єфимом і двома маленькими дітоньками опинилась в далекій заокеанській країні Канаді, де й дожила свого віку. 24-го червня 1991 року у своєму помешканні в Домі сеньйорів ім. Тараса Шевченка в Гамилтоні, Онт. після довгої і тяжкої недуги упокоїлась в Бозі.

Тлінні останки св. п. Надії з великою почестю поховані на українському цвинтарі св. Володимира у Оквілі біля Торонто. Св. п. Н. Омельченко залишила в глибокому смутку: свого

Св. п. Н. Омельченко

мужа Єфима Омельченка, дочку О. Варвару, дочку Зеновію з мужем Віктором Новаком, внуку Лесю з мужем Володимиром Коробайлом та двома дітьми, Наталею і Степаном, внуку Галину з мужем Іваном і сином Джонат-Іваном Саґі; сестру Марію з мужем Александром Козярем, похресницю Галину з сином Михайлом — всіх в Канаді, в Україні брата Івана з дружиною Олександрою та численною родиною.

Парляментаристи...

(Закінчення зі стор. 1)

ні ноги, бо тільки тоді відчуємо сильний потиск долоні партнера — партнера, що ним можуть стати ЗСА. Якщо мене щось хвилює якраз тепер, то це є постава нашого голови Верховної Ради України, який досі не може відкрито з'ясувати своїх поглядів про майбутність України, про союзний договір і конкретно виступати в обороні проголошеного суверенітету України. Отже на мою думку відвідини президента Буша є і в цьому напрямку зробили своє політичне діло на дальше майбутнє, бо відкрили наміри Л. Кравчука".

Олександер Мороз, комуністичний депутат у Верховній Раді України та провідник комуністичної більшости заявив, що не бачив нічого дивного в промові президента Буша, навпаки вона йому подобалась, як і його відвідини, бо можна було побачити прихильність українців до американського Президента. Йому подобалась промова своїм підходом, що в ній президент Буш виявив пошану до наших стремлінь, до процесів, які проходять в СССР і Україні зокрема. Морозові також подобалось пояснення президента Буша про свободу та незалежність і порівняв він його до діялектичного марксиста, при чому сказав, що це його порівняння може декому не подобатись. Дальше О. Мороз висловив своє захоплення тим, що президент Буш відвідав Україну та приписує цей вибір впливам українського діяспори в американському Уряді. Другою причиною є факт, що міжнародна громада тепер не є байдужою до подій в СССР, зокрема коли йдеться про новий союзний договір, а тому, що Україна взяла інший підхід до справи союзного договору, то треба було особисто побачити що то за республіка то Україна. О. Мороз висловив, що Бушеві подобалось те, що побачив. Бо на думку О. Мороза, не зважаючи на всі політичні розходження в Україні все ж таки переважає політична рівновага. Будучи такою великою республікою, Україна старається розв'язувати свої політичні чи економічні проблеми мирним шляхом. І це є правильний підхід до осягнення справжньої незалежности.

Група дітей...

(Закінчення зі стор. 1)

виконаний із припинок до білля хрест і вишиту одним із хлопців серветку з портретом Тараса Шевченка.

Усі присутні діти виголосили відтак спільно вірш „Любіть Україну", а європа одна із дівчаток, Галя Олексієнко, продеклямувала поему Бориса Олійника „Пісня про матір".

Декілька із молоденьких гостей є сиротами або півсиротами, тому ця поема почута з уст одної з таких численних вже невинних жертв Чорнобиля, була особливо зворушлива.

Відтак діти під проводом своїх опікунів, якими були голова УЗХ Наталія Іванів, активна членка Управи В. Кавка з чоловіком Миколою, д-р Ю. Солтис і ред. Осип Зінкевич з дружиною Надією, оглянули будівлю УНС від даху, де мали прегарний вид на Статую Свободи і Волл Стрітт, до друкарні включно. Провідницею по будівлі була Варка Бачинська, працівниця Головної Канцелярії, яка подарувала також усім гостям сорочинки УНС, газети та інші пам'ятки.

Як поінформував д-р Ю. Солтис, діти перебувають тепер в українських родинах на Лонг Айленді, але щоденно будуть відвідувати різні місця під його проводом у винайменому на цю ціль автомобілі.

Між іншим, вони відвідають Статую Свободи, зоологічний город в Ню Йорку, університет Гофстра, Музей іміграції, Союзівку, поплинуть кораблем довкруги Мангеттену, відвідають українські установи в поїдуть до столиці країни — Вашінгтону. Майже усі ці відвідини будуть безплатні, з уваги на великодушність американських установ та завдяки праці Віри Погорецької, яка допомагала в укладенні цілої обширної програми. 27-го серпня ця група дітей від'їде літаком „Ейр Юкрейн" до Києва. Вони проживають в київській області.

Працівники УНС і редакції зложили дітям із найкращими побажаннями здоров'я, малий грошевий дарунок.

Український Золотий Хрест

(Закінчення зі стор. 2)

правду про Україну, УЗХ став членом престижевих жіночих американських організацій, де голова Головної Управи Наталія Іванів брала участь у їхніх з'їздах і конференціях, а також у міжнародних конференціях жінок державних народів Об'єднаних Націй.

УЗХ дружньо співпрацює з українськими жіночими організаціями СФУЖО, з українською громадою в УАКРаді, ЗУАДК і СКВУ, бере участь в маніфестаціях, демонстраціях, взагалі у громадських виявах акцій.

В рамках організації УЗХ зійшлися та зжилися три роди членства. Перші — це наші заслужені піонерки, що з великою любов'ю й відданістю закладали цеглини в фундамент організації й безперервно стояли на службі високих ідеалів Золотого Хреста. Другі — це ті, що народилися та виросли і вміли виплекати у своїй душі любов до країни своїх батьків і їм треба бути вдячними за зв'язки з нашими англомовними сусідами. А треті — це ті, що привезли з собою свіжий подих рідної землі по Другій світовій війні й поповнили наші ряди та на плечах яких тепер лежить тягар організаційної праці.

Але завдання Українського Золотого Хреста не закінчені, бо Україна ще далі бореться з російським імперіялізмом, який змагає до знищення нашої мови, культури, історії й церков. Це і є наша основна турбота, яка тривожить нас та виривається голосом наказу, щоб із ще більшою наполегливістю та відповідальністю вкладати свій час і працю в громадські й допомогові акції.

Українська проблема в міжнародній площині ніколи не була такою голосною як сьогодні. Це заслуга борців за правду й національну гідність на рідних землях, які в найгірших умовах всередині і в міжнародних умовах, при повній байдужності вільного світу виступають проти русифікації й боряться за свою духовну й державну суверенність.

Усі наші сили мусимо кинути на підтримку тої боротьби, передовсім нашою єдністю, в розумінні борців на рідних землях, та в допомозі їхнім акціям. Бо в боротьбі проти поневолення й збереження біологічної основи нації, а така саме боротьба точиться у розпачливих умовах, ми мусимо бути з ними, бо нема нічого важливішого від цього завдання.

Нам пощастило бути свідками відродження України. Впродовж короткого часу ми бачимо, як Україна стає на ноги й старається позбутися кайданів, що ними її зв'язала імперіялістична Москва. Україні потрібна допомога й тому 33-ій з'їзд УЗХ напевне зверне увагу на нові обставини на рідних землях та зробить висновки щодо сучасних вимог, які потребують ще більш відданої й пезперервної праці членства УЗХ у всіх відношеннях.

Одне певне, що Український Золотий Хрест ніколи не перестане турбуватися долею українського народу, а його рука завжди буде простягнена до її сестер і братів, що перебувають в затяжній боротьбі „бути чи не бути" Україні вільною. В усіх наших починах і змаганнях, серед ідей і кличів, провідною зорею над нами світить найвища наша ціль: допомога Україні!

ПАПА ІВАН ПАВЛО II звернувся до світової спільноти із закликом допомогти Албанії, яка переживає тяжку економічну кризу.

В ГОЛЛЯНДІЇ, країні з 15-мільйоновим населенням і з 12 мільйонами вельосипедів, злодії щороку крадуть 900,000 вельосипедів.

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

нашої найдорожчої ДРУЖИНИ, МАМИ І БАБЦІ

СВ. П.

ДАРІЇ В. ПУНДІЙ з дому СКЛЕПКОВИЧ

буде відправлена

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ

в катедрі св. о. Миколая в Чикаґо, Ілл. у вівторок, 27-го серпня 1991 р. о 8-ій год. рано

Просимо приятелів та знайомих згадати покійну в цей день у своїх молитвах.

В глибокому смутку:

муж — ПАВЛО з мамою МАРІЄЮ і сестрою СТЕФОЮ з дітьми
син — ОСИП
син — АНДРІЙ з дружиною ЛІДОЮ і синами ПАВЛОМ і ОЛЕСЕМ
дочка — ХРИСТИНА з мужем АНДРІЄМ НЕЧВІДОМ і дочками НАТАЛКОЮ і ТАНЕЮ
дочка — ЛАРИСА з мужем ТАРАСОМ БОЗЬОМ і дочкою ОЛЕКСАНДРОЮ
сестра — НАДІЯ з мужем ВОЛОДИМИРОМ ПРОЦИКОМ
сестрінок — ЮРІЙ з дружиною ЛІДОЮ і дітьми КАЛИНОЮ, ДАНИЛКОМ і СТЕФОЮ
та дальша родина в Америці, Канаді й Україні

Президія Об'єднання Українських Письменників „СЛОВО"

прощає у великому смутку ПИСЬМЕННИКА, ЛІТЕРАТУРОЗНАВЦЯ І БІБЛІОГРАФА

ІВАНА ІВАНОВИЧА КОРОВИЦЬКОГО

члена-засновника нашого Об'єднання, ентузіяста і члена першої Редакційної Колегії збірника „СЛОВО",

який помер 7-го червня 1991 року і був похований 11-го червня 1991 року на Цвинтарі-заповіднику у Бавнд Бруку, Н. Дж.

Дружині Олені й усій рідні глибокі співчуття від всього членства.

Президія Об'єднання Українських Письменників „Слово"

ДО СПИСКА, тих, які в той чи інший спосіб погодились або задумують стати кандидатами на президента у виборах 1992 року можна додати Ралфа Нейдера, широковідомого оборонця американських споживачів. Недавно Р. Нейдер зустрівся з двома своїми колишніми співпрацівниками, а вислідом розмов було внесення відповідних паперів до Федеральної виборчої комісії на дозвіл про зформування окремого комітету для висунення Р. Нейдера кандидатом на президента. Головним промотором цього діла є Карл Меєр, професор права із університету Гофстра, який заявив, що „коли відповідне число громадян уважатиме Р. Нейдера добрим кандидатом, то може він і погодиться". К. Меєр і його спільник, видавець проґресивного журналу Меттю Ротчайлд, не вирішили ще чи Р. Нейдер кандидуватиме як демократ чи просто буде незалежним кандидатом.

ЧИКАҐО І КИЇВ СТАЛИ МІСТАМИ-ПОБРАТИМАМИ

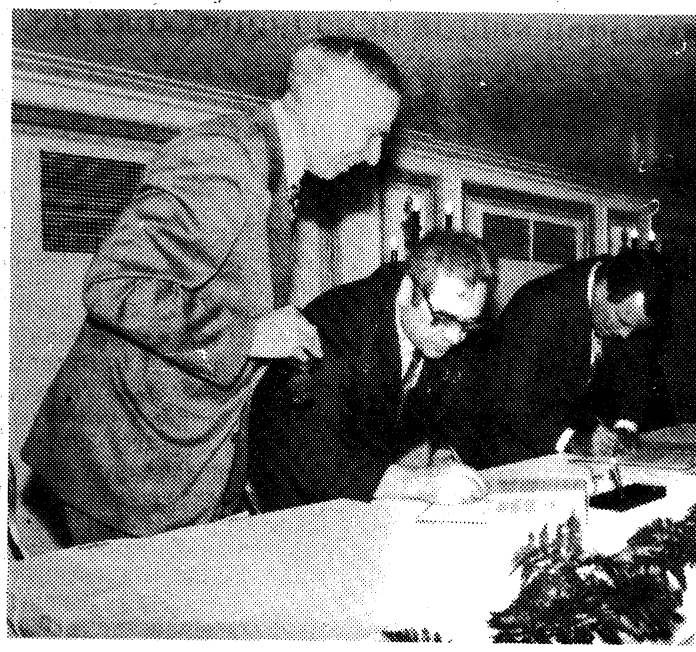
Київ став дев'ятим містом, спорідненим з Чикаґо. Ця врочистість була частиною 35-ої конвенції споріднених міст з Чикаґо та рівночасно конференції міст з різних частин світу, з яких до Чикаґо з'їхались понад 2,000 делеґатів. Конвенція і конференція тривали від 15-го до 20-го липня.

Акт підписання відбувся в суботу, 17-го липня, в час святкового полуденка в Памер Гавз Готелі. Його підписали посадник Чикаґо Ричард Дейлі і посадник Києва Григорій Малішевський у присутності адв. Юліяна Куляса, який є головою комітету „міст-сестер". З Києва прибув також заступник посадника Олександер Мусіюк.

В час святкового полуденка до представників і гостей звернувся Том Пікерінґ, амбасадор ЗСА до Об'єднаних Націй: „Мені припала честь промовляти тут в час так важливої події. Це дальший крок у творенні тривалих контактів між народами, що в дальшому укріплюватиме мир і зрозуміння між народами". Вістка про підписання договору „міст-сестер" Чикаґо і Києва була прийнята з великим ентузіязмом українською громадою, яка є дуже сильна і динамічна, має значні досягнення і зацікавлена демократичними процесами в СССР. Комітет „міст-побратимів" очолив адв. Юліян Куляс.

Інформації передавали представники радіостанцій прямо до Києва. Були подані інші міста, що раніше стали „посестрами" — Варшава, Прага, Осака, Мілян, Касаблянка (Марокко), Шеніянґ (Китай), Ґетебурґ (Швеція), Аккора (Ґана), а після Києва Торонто. Підписання цього акту уможливить пожвавлення торговельних, культурних, наукових та інших контактів, виміни людей та думок.

Старанням комітету „міст-сестер" Чикаґо — Київ, Т-ва Сприяння Рухові і організація чикаґських професіоналістів відбулася 19-го липня зустріч гостей з Києва з українською громадою. Д-р Богдан Ткачук, голова чикаґського Товариства Сприяння Рухові, привітав гостей з Києва, присутніх отців, українську громаду. Він говорив про важливі події, які відбувалися цього тижня в Чикаґо: „У вівторок, 16-го липня, відзначили ми історичну подію, першу річницю проголошення суверенітету України, 17-го — підписання згаданого акту співдружности міст, а нині ще одна історична зустріч". Д-р Ткачук згадав про велику працю, яку виконав голова комітету д-р Ю. Куляс, щоб ця справа споріднених міст була завершеною. Передаючи дальше ведення зустріччю Ю. Кулясові, голова ТСР побажав посадникові Києва Г. Малішевському: „Досі на будинку Міської Ради Києва є два прапори — синьо-жовтий і червоно-синій (совєтський), які показують, що Київ наполовину демократичний і совєтський. Я бажаю, щоб по вашому поверненні залишився лише один прапор — синьо-жовтий".

Момент підписання договору про споріднення міст Чикаґо і Києва (зліва): Ю. Куляс. Г. Малішевський і Р. Дейлі.

В тому ж дусі звучав виступ про першу річницю Декларації про суверенітет Г. Удовенка, делеґата УССР до Об'єднаних Націй: „Перш за все, це впевненість в тому, що наш народ нарешті стане господарем своєї землі, своєї праці, культури, свого життя. Єдиним джерелом державної влади в республіці є народ. Віднині тільки він самостійно вирішуватиме будь-які питання держави..." Повний текст прочитав д-р Василь Маркусь, заступник голови ТСР.

Дальше ведення перейняв Ю. Куляс, він представив представників громади: інж. Ореста Бараника — **УККА, Аню Мостович — „Чикаґо груп", Зіновія Туркала — УАКР**, обох представників Руху, які вже виступали і детальніше гостей з Києва і попросив до слова Г. Малішевського. Посадник Києва під враженням „українського духа в Чикаґо" подякував за тепле щире прийняття". Це все, **що переживаємо, не таке просте. Ми йшли до цього дуже довго, 300 років, зміни, процеси не можуть проходити легко, гладко... У цьому місті велика українська громада, ви залишились українцями, ви краще** знаєте історію і, як не прикро, ми її щойно вчимося. Я мало вживав українську мову, але тепер вчимося, беремось до всього. Злочином було викинення релігії, яка допомагає формувати духовні вартості. Малим я виховувався в релігійному дусі, а потім відійшов від релігії. Працюємо, щоб відбудувати втрати — в Києві знищено дуже багато пам'яток, докладаємо і будемо докладати всіх зусиль, щоб зберегти Київ, вічний Київ. Це щось велике, що можемо зустрічатися, ми бажаємо, щоб ваші діти знали і відчували, що є материк". Він говорив про Чорнобиль і інші проблеми: „Відчуваю, що ви зорієнтовані в усьому, буду радо відповідати на всі питання". Було замітним, що він глибоко переживає цю зустріч.

Дуже цікавим був виступ Олександра Мусіюка, заступника посадника Києва. Він член Руху, теж виявляє свою радість, що приємно „відчути українську душу". „Доля розкинула нас по цілому світі, але ви зробили величезну роботу, світ довідався про голод, про дисидентів, про багато інших правд. Осіння сесія парляменту дуже вагома: справа договору — підписання, відкинення чи відкладення. Треба великої рішучости і мужности парляменту, щоб його відкинути; справа окремої валюти — це пекуча справа і вимагає вирішення вже; справа, якою буде українська економіка. На внутрішньому відтинку в нас окремі завдання: відродження національної свідомости і тут є вже добрі вістки. В Києві у новому шкільному році піде 50% дітей до українських шкіл, входять в громадське життя молоді свідомі люди, хоч без досвіду, але рішучі. В самому Києві зміни відбуваються в користь демократів. Може питання державницької свідомости ще не таке рішуче, як вимагає час.

В доброму напрямку розвивається зовнішня політика, нав'язується двосторонні контакти, поза центром. Є велика потреба і бажання більшої рішучости від уряду.

Відтак зі залі були задані питання: про пляни будівництва в Києві, історична частина міста — центр, чи є можливість створити незалежну міліцію, поновний арешт Хмари, яка реакція влади міста на справу Хмари, про пам'ятник Ленінові на Хрещатику. О. Мусіюк відповів, що, на його думку, не лише Сталін був катом України, Ленін післав армію проти молодої української держави, Ленін створив „Червоний терор", перші масові нищення і т. д., але тепер така пора, що треба уникати конфліктних ситуацій, на все прийде час.

Або таке: український суверенітет, а по візи треба їздити до Москви, про суверен-комуністів і комуністів-імперіялістів, питання національного війська, про літак „Мрію" і тут же інформація про найбільшу фабрику літаків в Києві, справа Дем'янюка, питання бюджету, скільки населення за національним складом, які можливості відкриває підписання акту „сестринних міст" і було одне з перших питань, чому греко-католики в Києві і надалі відправляють „під небом". Всі питання були цікаві і на всі були вичерпні відповіді. Відповідали, стосовно змісту, оба гості.

Дуже цікавими були доповнення, чи прямо особисті інформації Ю. Куляса. Він недавно повернувся з України, якої ніколи не бачив і, знаючи багато країн світу, зі зворушенням ствердив: немає кращої країни в світі, як Україна, я бачив вперше лани, лани пшениці з маками червоними.

Це щире захоплення знайшло відгомін в серцях присутніх і воно може найкраще завершує цю історичну зустріч. З великою вірою всі заспівали „Ще не вмерла Україна".

Ірина Камінська

Від електричної...

(Закінчення зі стор. 2)

„одіоном", що має велике застосування в радіопересиланнях.

Але переломовим винаходом нашого сторіччя слід вважати винахід транзистора, який вчинив справжню революцію в електронному промислі та у щоденному житті людей цілої нашої плянети.

Без діоди та тріоди, які підсилюють електромагнетні хвилі та перетворюють змінний струм на постійний і навпаки, ми не мали б ні радіо ні телевізії. Транзистори, в основі, виконують ті самі функції, що слектронні лямпи, з тим, що вони не продукують тепла та займають дуже малий простір, що дозволяє на мініятюризацію електронних пристроїв та апаратів та у висліді, на їх здешевіння.

Без винаходу транзистора революція електронної доби, у виді буревійного виробництва радіоприймачів, телевізорів ніколи не стала б дійсністю.

Дія модерного комп'ютера, в основі, нагадує працю людського мозку. Але людина, додаючи декілька груп чисел чи гасел, завжди може зробити помилку, але комп'ютер непомильний, якщо одержані від людини інформації та програма процесу обчислення — правильні.

Сучасні великі цифрові комп'ютери мають швидко діючі пристрої до запам'ятовування, з магнетними осердями, що можуть виконати десять тисяч операцій на секунду. Але у висліді постійного розвитку комп'ютерів, поряд з їх мініятюризацією та впровадженням т. зв. технології, модерні комп'ютери можуть виконати один мільйон обчислень на секунду!

В часі, коли пишемо цю статтю, науковці працюють над комп'ютером з „оскілковою пам'яттю". Мережу тієї пам'яті можна побачити тільки під електронним мікроскопом. Сподіються, що цей мініятюрний комп'ютер виконуватиме 10 мільйонів обчислень на секунду. Швидкість, більше як фантастична!

Немає сумніву, що наше покоління увійшло вже в добу комп'ютерів, без яких сьогодні не може обійтися жодний банк, підприємство чи установа.

Не треба, проте, бути великим візіонером, щоб не вбачати в системі його перфорованих карт відбитки „орвелівського" світу. Хоч, з другої сторони, багато познак вказує на щось цілком протилежне, а саме, що комп'ютер завдасть в недалекій майбутності нищівного удару „орвелівській" чи псевдоорвелівській доктрині і стане захисником ідеї людських прав та індивідуальної свободи людини.

Українські...

(Закінчення зі стор. 2)

ства, а отже й політичних партій та Церков, що діють у ньому. Воно — за тими, хто, відкинувши життєві пристрасті та прагнення будь-що утвердитись на політичному небосхилі, працює на майбутнє свого народу, невід'ємною умовою благополуччя якого є єдність і громадянська злагода".

Кожний з нас поселенців в діяспорі, може знайти своїх однодумців в одній з українських демократичних партій, діючих в Україні. В дусі слів великого Франка, „Кожний думай, що на тобі мільйонів стан стоїть", ми могли б допомогти в шуканні єдности і громадянської злагоди тут на поселеннях і в Україні через нашу більш посилену моральну і матеріяльну допомогу нашим однодумцям в Україні. Замість сердитись на неґативну настанову теперішньої Адміністрації у Білому Домі, вклюючаймось у ряди наших братів і сестер в їхній прискореній боротьбі за відзискання волі українського народу.